

Испитни каталог за државну матуру
у школској години 2017/2018.

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Садржај

Увод.....	5
1. Виши ниво испита	6
1.1. Подручја испитивања	6
1.2. Образовни исходи.....	6
1.2.1. Читање.....	6
1.2.2. Слушање	7
1.2.3. Писање.....	8
1.3. Структура испита	8
1.3.1. Читање	8
1.3.2. Слушање.....	9
1.3.3. Писање	10
1.4. Технички опис испита	10
1.4.1. Трајање испита.....	10
1.4.2. Изглед испита и начин решавања.....	10
1.4.3. Прибор.....	11
1.5. Опис бодовања	12
1.5.1. Вредновање испитне целине <i>Читање</i>	12
1.5.2. Вредновање испитне целине <i>Слушање</i> ..	12
1.5.3. Вредновање испитне целине <i>Писање</i>	12
1.6. Примери задатака.....	17
1.6.1. Пример задатка повезивања.....	17
1.6.2. Примери задатака вишеструког избора..	19
1.6.3. Пример задатака допуњавања.....	20
1.6.4. Пример задатка есеја.....	21
1.7. Припрема за испит.....	21
1.7.1. Вештина читања	21
1.7.2. Вештина слушања	22
1.7.3. Вештина писања.....	23
2. Основни ниво испита.....	28
2.1. Подручја испитивања.....	28
2.2. Образовни исходи.....	28
2.2.1. Читање.....	28
2.2.2. Писање	28
2.2.3. Слушање	29
2.3. Структура испита	30
2.3.1. Читање.....	30
2.3.2. Писање.....	30
2.3.3. Слушање	31
2.4. Технички опис испита	32
2.4.1. Трајање испита	32
2.4.2. Изглед испита и начин решавања <i>Читање и Писање</i>	32
2.4.3. Прибор.....	33
2.5. Опис бодовања	34
2.5.1. Вредновање испитне целине <i>Читање</i>	34
2.5.2. Вредновање испитне целине <i>Писање</i>	34
2.5.3. Вредновање испитне целине <i>Слушање</i> ..	36
2.6. Примери задатака	37
2.6.1. Пример задатка повезивања.....	37
2.6.2. Примери задатака вишеструког избора..	37
2.6.3. Пример задатка допуњавања.....	38
2.6.4. Пример задатка кратког састава	39
2.7. Припрема за испит	40
2.7.1. Вештина читања	40
2.7.2. Вештина писања	41
2.7.3. Вештина слушања	43
3. Додаци	44
3.1. Граматичке структуре за виши ниво испита.....	44
3.2. Граматичке структуре за основни ниво испита....	46
3.3. Скала за оцењивање задатка есеја на енглеском језику (виши ниво)	48
3.4. Скала за оцењивање задатка кратког састава на енглеском језику (основни ниво).....	50

Увод

Енглески језик је обавезан предмет на државној матури.

Приступник¹ може да полаже испит из Енглеског језика на вишем или на основном нивоу.

Испитни каталог за државну матуру из Енглеског језика темељни је документ испита у којем су наведени и објашњени садржаји, критеријуми те начини испитивања и вредновања на вишем и на основном нивоу у школској 2017/2018. години.

Виши ниво испита из Енглеског језика усклађен је с Наставним планом и програмом из Енглеског језика за гимназије.² На основу резултата националних испита те искуства рада са приступницима, процењено је да реализацијом Наставног плана и програма из Енглеског језика за гимназије приступник постиже

Б2 ниво *Заједничког европског референтног оквира за језике: учење, подучавање, вредновање* (ЗЕРОЈ), Школска књига, Загреб, 2005).

Основни ниво испита из Енглеског језика усклађен је с Наставним планом и програмом за четворогодишње средњошколске програме с најмањом сатницом.³ На темељу резултата националних испита те искуства рада са приступницима процењено је да реализацијом Наставног плана и програма с најмањом сатницом у четворогодишњим средњошколским програмима приступник постиже А2 ниво *Заједничког европског*

референтног оквира за језике: учење, поучавање, вредновање (ЗЕРОЈ), Школска књига, Загреб, 2005).

Програм четворогодишњих стручних школа битно се разликује од гимназијског програма у обиму општег и специфичног вокабулара, разради тема и сложености писаног или усменог израза. Ако приступник који је слушао Енглески језик према програму четворогодишњих стручних школа жели да положи виши ниво, треба да прошири стечено знање садржајима гимназијског програма користећи се додатном одобреном литературом.

Испитни каталог подељен је у два дела. Сваки се део односи на један ниво.

Сваки ниво испита састоји се од ових поглавља:

1. Подручја испитивања
2. Образовни исходи
3. Структура испита
4. Технички опис испита
5. Опис бодовања
6. Примери задатака
7. Припрема за испит.

У првом и другом поглављу наведено је шта се испитује у испиту. У првом су поглављу наведена подручја испитивања, а у другом кључна знања и вештине које приступник треба да усвоји.

У трећем, четвртном и петом поглављу описани су начин испитивања, структура и облик испита, примери задатака, врсте текстова, број задатака везаних уз текстове, начин решавања и вредновања задатака и испитних целина, удео испитних целина у испиту те критеријуми вредновања састава/ кратког састава, наведене су скале за оцењивање и објашњена је њихова примена.

¹ Термин приступник у тексту каталога има опште значење те се односи и на приступнице и на приступнике.

² Glasnik Ministarstva kulture i prosvjete, broj 1, Školske novine, Zagreb, 1994.

³ Glasnik Ministarstva prosvjete i športa, Posebno izdanje, broj 11, Zagreb, lipanj 1997.

У шестом су поглављу наведени примери задатака с детаљним објашњењем, а у седмом поглављу објашњено је на који начин приступник треба да се припреми за испит.

У поглављу *Додаци* наведене су граматичке структуре и тематски садржаји за виши и основни ниво испита те разлике које приступник треба додатно да обради како би могао успешно положити испит на вишем нивоу. У том поглављу су такође приказане и скале на енглеском језику за оцењивање задатка есеја и задатка кратког састава.

1. Виши ниво испита

1.1. Подручја испитивања

Испитом из Енглеског језика на вишем нивоу проверава се комуникацијска језичка компетенција у читању, слушању и писању према Наставном плану и програму из Енглеског језика за гимназије.

Испит из Енглеског језика састоји се од три испитне целине: *Читање*, *Слушање* и *Писање*.

Вештина говорења неће се проверавати на државној матури у школској 2017/2018. години из техничких разлога. Вештина говорења треба и даље да се системски развија, негује и усавршава јер је коначни циљ научити да се користимо језиком у комуникацијској ситуацији.

1.2. Образовни исходи

У овом поглављу су наведени образовни исходи за свако подручје испитивања према Наставном плану и програму из Енглеског језика за гимназије и према Б2 нивоу ЗЕРОЈ-а.

1.2.1. Читање

Овом се испитном целином испитује читање, односно вештина разумевања читаног текста.

Према Наставном плану и програму из Енглеског језика за гимназије те према Б2 нивоу ЗЕРОЈ-а (Школска књига, Загреб, 2005, стр. 71) од приступника се очекује да може:

- да прилично самостално чита разне текстове врсте прилагођавајући начин и брзину читања тексту и сврси читања

- да извуче информације, идеје и мишљења из стручних извора унутар властитог подручја интереса
- да разуме чланке и извештаје који се баве актуелним проблемима и у којима аутор текста изражава одређена схватања и погледе
- да разуме стручне чланке и изван подручја властитог интереса, а уз потешкоће само оне у којима се појављују ређе коришћени изрази и појмови.

Шта се испитује?

С обзиром на наведене образовне исходе, у овој се испитној целини испитује да ли приступник може:

- уопштено да разуме о чему је реч (уочити основни смисао)
- да пронађе специфичне информације
- да детаљно разуме текст, појединости у тексту те основна и имплицитна значења
- да разуме одређене лексичке и/или структуралне обрасце
- да примерено и тачно употреби одређене лексичке и/или структуралне обрасце.

1.2.2. Слушање

Овом се испитном целином испитује вештина слушања.

Према Наставном плану и програму из Енглеског језика за гимназије те према Б2 нивоу ЗЕРОЈ-а (Школска књига, Загреб, 2005, стр. 67) од приступника се очекује да може:

- да разуме оно шта је изречено стандардним говорним језиком, уживо или путем медија о темама које се обично сусрећу у приватном,

друштвеном или образовном подручју упркос буци која је присутна у позадини говора

- да разуме главне мисли тематски и језичко захтевног говора о конкретним и апстрактним темама ако је изнесен стандардним говором
- да разуме обавештења и поруке конкретног или апстрактног садржаја ако су изнесена стандардним језиком и уобичајеном брзином
- да разуме суштину предавања, излагања, звештаја и других облика садржајно и језичко сложених, али добро структурираних академских или стручних наступа
- с релативном лакоћом да прати живу расправу између изворних говорника
- да разуме снимке на стандардном језику које су уобичајене у друштвеном или академском животу те, осим садржаја, да препозна гледишта и мишљења говорника.

Шта се испитује?

С обзиром на наведене образовне исходе, у овој се испитној целини испитује да ли приступник може да разуме опште поруке, главне мисли и специфичне информације на овим врстама текстова:

- разговори и расправе
- предавања, излагања и извештаји
- обавештења и поруке конкретног или апстрактног садржаја.

Текстови говоре о темама које се обично сусрећу у приватном, друштвеном или образовном подручју и изнесени су на стандардном језику.

1.2.3. Писање

Овом се испитном целином испитује вештина писања, односно писана продукција.

Према Наставном плану и програму из Енглеског језика за гимназије те према Б2 нивоу ЗЕРОЈ-а (Школска књига, Загреб, 2005, стр. 67) од приступника се очекује да може:

- да пише јасне опширне текстове о различитим темама везаним уз властито подручје интереса, синтетизујући и вреднујући информације и аргументе из неколико извора
- да напише састав или извештај у којем системски развија неку тему, наводи битне аргументе и појединости које подржавају изнесена схватања, објашњава разлоге за и против неког гледишта те наводи предности и недостатке различитих решења и слично
- да пише дуге текстове у којима изражава осећаје, описује разне стварне или измишљене догађаје, сопствене доживљаје и искуства, изриче претпоставке и мишљења те даје коментаре, критичке осврте и слично
- довољно богатим вокабуларом да пише о темама из подручја сопственог интереса и о већини општих тема
- да мења формулацију да би избегао често понављање иако недостаци у вокабулару могу да доведу до објашњавања другим речима
- примерено да употребљава вокабулар, премда понекад може да дође до замене или погрешног избора речи, но без већих потешкоћа или застоја у комуникацији
- правилно да употребљава граматичке структуре иако могу да се појаве повремени превиди или спорадичне грешке те мање неправилности у структури реченице, али то се ретко догађа

- да добро обликује разне текстове врсте употребљавајући низ различитих конектора и друга средства за повезивање текста.

Шта се испитује?

С обзиром на наведене образовне исходе, у овој се испитној целини испитује да ли приступник може:

- да напише састав у којем системски развија неку тему наводећи разлоге за и против неког гледишта или објашњавајући предности и недостатке различитих решења наглашавајући битне аргументе и наводећи појединости које подржавају изнесена схватања уз употребу релативно широког распона вокабулара и уз мање несистемске граматичке грешке.

1.3. Структура испита

Испит из Енглеског језика на вишем нивоу састоји се од три испитне целине.

Првом испитном целином испитује се вештина **читања**, другом вештина **слушања**, а трећом вештина **писања**.

У тексту који следи детаљно је описана структура сваке испитне целине.

1.3.1. Читање

Ова испитна целина састоји се од 5 група задатака везаних уз различите полазне текстове.

За сваку испитивану подвештину наведено је којом ће се врстом задатака испитивати и на којој врсти текстова те колико је задатака везано уз те текстове.

Структура испитне целине *Читање* приказана је у табели 1.

Табела 1. Структура испитне целине *Читање*⁴

	ИСПИТИВАНЕ ПОДВЕШТИНЕ	ВРСТЕ ЗАДАТАКА	ВРСТЕ ТЕКСТОВА	БРОЈ ЗАДАТАКА
1.	разумевање специфичних информација	задачи повезивања	чланак од 550 до 600 речи	12
2.	разумевање основног смисла, специфичних информација и имплицитног значења	задачи вишеструког избора (између четири понуђена одговора)	чланак од 550 до 600 речи	6
3.	детаљно разумевање кохезије и кохеренције текста	задачи повезивања	чланак од 550 до 600 речи	6
4.	детаљно разумевање текста (лексичке и/или структуралне форме)	задачи вишеструког избора (између четири понуђена одговора)	чланак од 220 до 250 речи	8
5.	употреба примерених и тачних лексичких и/или структуралних форми	задачи допуњавања ⁴	чланак од 200 до 230 речи	8

Напомена: Текстови у испитној целини *Читање* садржавају од 2 100 до 2 250 речи.

1.3.2. *Слушање*

Ова испитна целина састоји се од 4 групе задатака везаних уз различите звучне текстове.

За сваку испитивану подвештину наведено је којом ће се врстом задатака испитивати и на којој врсти текстова те колико је задатака везано уз те текстове.

Структура испитне целине *Слушање* приказана је у табели 2.

Табела 2. Структура испитне целине *Слушање*

	ИСПИТИВАНЕ ПОДВЕШТИНЕ	ВРСТЕ ЗАДАТАКА	ВРСТЕ ТЕКСТОВА	БРОЈ ЗАДАТАКА
1.	разумевање главне мисли/ специфичних информација	задачи повезивања	кратке приче	5
2.	разумевање главне мисли/ специфичних информација и имплицитног значења	задачи вишеструког избора	кратке приче/кратки разговори	8
3.	разумевање специфичних информација	задачи повезивања	разговор/расправа	6
4.	разумевање специфичних информација	задачи вишеструког избора	предавање/излагање/ извештај/разговор	6

Напомена: Текстови у испитној целини *Слушање* садржавају приближно 1800 речи.

⁴ Одговори на задатке отвореног типа морају да буду правописно тачно написани.

1.3.3. Писање

Ова испитна целина састоји се од задатка есеја.

Приступник мора да напише есеј од **200 до 250** речи на задану тему, а може да напише и више од 250 речи.

Структура испитне целине *Писање* приказана је у табели 3.

Табела 3. Структура испитне целине *Писање*

	ИСПИТИВАНЕ ПОДВЕШТИНЕ	ВРСТА ЗАДАТКА	БРОЈ ЗАДАТАКА	БРОЈ БОДОВА
1.	извршење задатка, кохеренција и кохезија уз одговарајући обим и тачност лексичко-структуралних форми	есеј од 200 до 250 речи	1	20

1.4. Технички опис испита

1.4.1. Трајање испита

Испит из Енглеског језика траје укупно **180 минута**.

Испитна целина *Читање* траје укупно **70 минута**.

Испитна целина *Слушање* траје приближно **35 минута** укључујући и 5 минута за означавање одговора на листу за одговоре.

За решавање испитне целине *Писања* предвиђено је **75 минута**.

Временик провођења свих делова испита биће објављен у *Водичу кроз испите државне матуре* те на интернет страници Националног центра за вањско вредновање образовања (www.ncsvvo.hr).

1.4.2. Изглед испита и начин решавања

Приступници добијају сигурносну врећицу у којој су три испитне књижице: *Читање*, *Слушање* и *Писање*, са припадајућим листовима.

Читање

Приступници узимају *испитну књижицу Испита читања* те припадајући *лист за одговоре*.

Важно је да се пажљиво прочита текст општих упутстава и текст упутстава за решавање задатака и означавање тачних одговора.⁵

Примери упутстава за решавање појединих врста задатака налазе се у поглављу *Примери задатака*.

У задацима затвореног типа (повезивања и вишеструког избора) приступник мора тачне

⁵ Општа упутства и други делови испитног материјала на хрватском језику писани су примерено правописној норми хрватског стандардног језика (в. *Hrvatski pravopis*, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb, 2013).

одговоре да означи знаком X на листу за одговоре. Ако приступник означи више од једног одговора, задатак ће се бодовати с нула (0) бодова без обзира на то што је међу означенима и тачан одговор.

У задацима отвореног типа (допуњавања) приступник мора да упише садржај који недостаје на предвиђено место које је назначено у упутству. Одговори на задатке отвореног типа морају да буду правописно тачно написани. Простор са назначеним бројем бодова попуњава оцењивач.

Слушање

Приступници узимају из сигурносне врећице испитну књижицу *Испита слушања* и припадајући лист за одговоре.

Важно је да се пажљиво прочита текст општих упутстава и текст упутстава за решавање задатака и означавање тачних одговора.⁶

Примери упутстава за решавање појединих врста задатака налазе се у поглављу *Примери задатака*.

У задацима затвореног типа (повезивања и вишеструког избора) приступник мора тачне одговоре да означи знаком X на листу за одговоре. Ако приступник означи више од једног одговора, задатак ће се бодовати с нула (0) бодова без обзира на то што је међу означенима и тачан одговор.

Провођење испитне целине *Слушање*:⁷

- Сваки се текст слуша два пута.
- Пре сваког задатка приступник има паузу како би прочитао питања пре слушања.
- Док слуша текстове, приступник пише одговоре у испитну књижицу, а на крају има 5 минута да своје одговоре означи на листу за одговоре.

Писање

Приступници узимају из сигурносне врећице испитну књижицу *Испита Писања с листом за уредно писање, лист за концепт и два листа за оцењиваче* (1 и 2).

У задатку писања приступник може да употреби лист за концепт, а затим мора да свој есеј читко напише на лист за уредно писање. Садржај листа за концепт се не бодује.

1.4.3. Прибор

Током писања свих делова испита из Енглеског језика допуштена је употреба само хемијске оловке којом се пише плавом или црном бојом, а није допуштено да се брише написани текст нити употребљава речник.

⁶ в. претходну белешку

⁷ Након што дежурни наставник прочита упутства приступнику, пушта снимку. Сви се текстови на снимци понављају два пута. Снимка укључује паузе за читање задатака те паузу за означавање одговора на листу за одговоре. Приступник зато треба пажљиво да слуша упутства на снимци.

1.5. Опис бодовања

Остварени бодови у свакој од три испитне целине чине у укупном резултату једну трећину.

Удео испитних целина у испиту приказан је у табели 4.

Табела 4. Удео испитних целина у испиту

Читање	1/3
Слушање	1/3
Писање	1/3

Укупан број бодова у испиту из Енглеског језика на вишем нивоу је **85**.

1.5.1. Вредновање испитне целине Читање

Бодови: Свако питање доноси 1 бод. Ова испитна целина доноси укупно 40 бодова.

Удео у целом испиту: 1/3

1.5.2. Вредновање испитне целине Слушање

Бодови: Свако питање доноси 1 бод. Ова испитна целина доноси укупно 25 бодова.

Удео у целом испиту: 1/3

1.5.3. Вредновање испитне целине Писање

Бодови: Ова испитна целина доноси укупно 20 бодова.

Удео у целом испиту: 1/3

Есеј се оцењује према **скали за оцењивање** која се састоји од четири критеријума:

- **Извршење задатка**

(уп. илустративну скалу за оцењивање *Извештаја у саставу у ЗЕРОЈ-у*)

- **Кохеренција и кохезија**

(уп. илустративну скалу за оцењивање *Доследности и повезаности у ЗЕРОЈ-у*)

- **Вокабулар**

(уп. илустративну скалу за оцењивање *Обима вокабулара и способности коришћења вокабулара у ЗЕРОЈ-у*)

- **Граматика**

(уп. илустративну скалу за оцењивање *Граматичке исправности у ЗЕРОЈ-у*).

У тексту који следи објашњени су сви критеријуми.

Извршење задатка

Критеријум *Извршење задатка* односи се на два главна елемента:

1. Разрада задане теме

2. Аргументација (есеј – наглашавајући битне аргументе и наводећи појединости које подржавају изнесена схватања).

Критеријум *Извршење задатка* односи се на питање да ли је приступник обавио задатак.

Први елеменат, **Разрада задане теме**, односи се на питање да ли је приступник одговорио на све делове задатка или само на неке и да ли поштује форму есеја која садржи увод, главни део и закључак.

Други елеменат, **Аргументација**, изведен је из илустративне скале за оцењивање *Развијања теме у ЗЕРОЈ-у* (Школска књига, Загреб, 2005, стр. 128).

Према тој скали корисник/приступник:

- *може јасно да опише или прикаже тему проширујући и подржавајући главне мисли примерним детаљима и примерима.*

Кохеренција и кохезија

Критеријум *Кохеренција* и *кохезија* изведен је из илустративне скале за оцењивање *Доследности* и *повезаности* у ЗЕРОЈ-у (Школска књига, Загреб, 2005, стр. 129).

Према тој скали корисник:

- може да употреби ограничени број кохезивних средстава како би своје исказе повезао у јасан, доследан дискурс
- може успешно да употребљава различите везнике како би јасно означио односе између мисли.

Кохеренција се односи на питање:

- У којој мери оцењивач може да прати ток приступникових мисли?

Кохезија се односи на питања:

- Колико добро приступник употребљава кохезивна средства у сврху повезивања својих мисли?
- Колико добро приступник употребљава правила о структурисању одломка у сврху организовања начина представљања својих идеја?

Вокабулар

Критеријум *Вокабулар* односи се на два главна елемента:

- распон
- тачност.

Распон вокабулара изведен је из илустративне скале за оцењивање *Обима вокабулара* у ЗЕРОЈ-у (2005:115).

Према тој скали корисник:

- располаже довољно богатим вокабуларом да се може изразити о темама из подручја властитог интереса и о већини општих тема

- може да мења формулацију да би избегао често понављање, но вокабуларни недостаци могу да изазову застајкивање и парафразирање.

Тачност вокабулара изведена је из илустративне скале за оцењивање *Способности коришћења вокабулара* у ЗЕРОЈ-у (2005:115).

Према тој скали код корисника:

- исправност избора вокабулара углавном је на високом нивоу, премда понекад може да дође до замене или погрешног избора речи, но без застоја у комуникацији.

Граматика

Критеријум *Граматика* односи се на два главна елемента:

- распон
- тачност.

Распон граматичких структура односи се на питање:

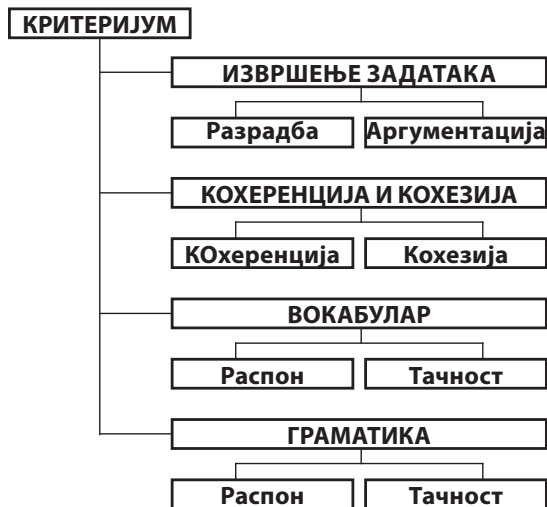
- Да ли приступник употребљава сложене структуре или се ослања на употребу једноставних структура?

Тачност граматичких структура изведена је из илустративне скале за оцењивање *Граматичке исправности* у ЗЕРОЈ-у (Школска књига, Загреб, 2005, стр. 117).

Према тој скали корисник:

- прилично добро влада граматиком и не прави грешке које могу да доведу до споразума
- добро влада граматиком; могу да се појаве поврени превиди или спорадичне грешке те мање нетачности у структури реченице, али то се догађа ретко и често може да се накнадно исправи.

Преглед критеријума за вредновање писања

Скала за оцењивање есеја приказана је у табели 5.

Табела 5. Скала за оцењивање есеја

БРОЈ БОДОВА	ИЗВРШЕЊЕ ЗАДАТКА	КОХЕРЕНЦИЈА И КОХЕЗИЈА	ВОКАБУЛАР	ГРАМАТИКА
5	<ul style="list-style-type: none"> • Сви су делови задане теме релативно једнако разрађени. • Главне мисли изложене су доследно с јасном подршком. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ток мисли је јасан. • Одломци су делотворно структуисани. Употреба кохезивних средстава је делотворна. 	<ul style="list-style-type: none"> • Широки распон вокабулара за задатак. • Мање грешке. 	<ul style="list-style-type: none"> • Широки распон структура за задатак. • Мање грешке.
4	<ul style="list-style-type: none"> • Сви су делови задане теме разрађени, али неједнако. • Главне мисли изложене су углавном с добром потврдом. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ток мисли је углавном јасан. • Одломци су добро структуисани. Добра употреба кохезивних средстава. 	<ul style="list-style-type: none"> • Врло добар распон за задатак. • Појављују се грешке у употреби/ облику/ правопису, али не утичу на лако разумевање. 	<ul style="list-style-type: none"> • Добар распон структура за задатак. • Појављују се грешке у употреби/облику, али не утичу на лако разумевање текста.
3	<ul style="list-style-type: none"> • Један део задане теме није разрађен. • Главне мисли изложене су с довољном потврдом. / Све главне мисли нису релевантне. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ток мисли понекад је нејасан. • Постоји назнака структуисања одломака. Довољна употреба кохезивних средстава. 	<ul style="list-style-type: none"> • Добар распон за задатак. • Грешке у употреби/облику/ правопису понекад утичу на лако разумевање. 	<ul style="list-style-type: none"> • Приступник се углавном ослања на једноставне структуре. • Грешке у употреби/облику понекад утичу на лако разумевање текста.
2	<ul style="list-style-type: none"> • Два дела задане теме нису разрађена. / Есеј је углавном ирелевантан. • Главним мислима недостаје потврда. • Текст је због грешака на местима тешко разумљив. / Непримерена форма (layout) текста. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ток мисли често је нејасан. • Ограничено структуисање одломака и ограничена употреба кохезивних средстава. • Текст је због грешака на местима тешко разумљив. 	<ul style="list-style-type: none"> • Довољан распон за задатак. • Грешке у употреби/облику/ правопису понекад узрокују тешкоће у разумевању. 	<ul style="list-style-type: none"> • Приступник се често ослања на употребу једноставних структура. • Грешке у употреби/облику понекад узрокују тешкоће у разумевању.
1	<ul style="list-style-type: none"> • Текст се не односи на задану тему. / Есеј је ирелевантан. • Нема јасно изложених главних мисли. • Текст је због грешака често тешко разумљив. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ток мисли углавном је нејасан. • Структуисање одломака и употреба кохезивних средстава је недовољна. • Текст је због грешака често тешко разумљив. 	<ul style="list-style-type: none"> • Распон је недовољан за задану тему. • Грешке у употреби/облику/ правопису често онемогућују разумевање. 	<ul style="list-style-type: none"> • Распон је врло ограничен. • Грешке у употреби/ облику често онемогућују разумевање.
0	<ul style="list-style-type: none"> • Текст је углавном неразумљив или има мање од 50 речи. 	<ul style="list-style-type: none"> • Текст је углавном неразумљив. 	<ul style="list-style-type: none"> • Грешке у употреби/облику/ правопису углавном онемогућују разумевање. 	<ul style="list-style-type: none"> Грешке у употреби/облику углавном онемогућују разумевање.

Објашњење

Ако су описивачи унутар неког критеријума (ИЗ, КК, В и Г) на различитом нивоу, примењује се нижи ниво, нпр. ако распон вокабулара заслужује 5 бодова, а тачност вокабулара 4 бода, текст ће за критеријум *Вокабулар* добити 4 бода.

Текст који је добио 2 бода за критеријум *Извршење задатка* не може да добије више од 4 бода за остале критеријуме.

Текст који је добио 1 бод за критеријум *Извршење задатка* због недовољне дужине не може да добије више од 3 бода за остале критеријуме.

Текст који је добио 1 бод за критеријум *Извршење задатка* због ирелевантности, јер нема јасно изложених главних мисли или је често тешко разумљив не може да добије више од 1 бода за остале критеријуме.

Текст који је добио нула (0) бодова за критеријум *Извршење задатка* због недовољне дужине не може да добије више од 1 бода за остале критеријуме.

Ако текст није довољно дуг, одузеће се бодови за критеријум *Извршење задатка* на следећи начин:
 160 – 190 речи: 1 бод
 130 – 159 речи: 2 бода
 100 – 129 речи: 3 бода
 50 – 99 речи: 4 бода.

Минималан број бодова за критеријум *Извршење задатка* је нула (0).

Бројање речи

Реч подразумева све посебне елементе текста одвојене празнином.

Скраћенице (нпр. *I'm, isn't*) броје се као једна реч. Понављања, набрајања и одломци преписани из испитне целине *Читање* неће се бројати као речи.

1.6. Примери задатака

У овом су поглављу примери задатака.⁸ Уз сваки пример задатка понуђени су упутство, тачан одговор, испитивана подвештина те начин бодовања.

1.6.1. Пример задатка повезивања⁹

Task 1

Questions 1-12

You are going to read an article in which people talk about sports instructors they knew. For questions **1-12**, choose from the people **A-F**. Mark your answer on the answer sheet. There is an example at the beginning **(0)**.

Sports Instructors

Most of us had sports instructors at school. Can you remember them? We asked some people to tell us their memories of their sports instructors.

A Alan	B Bella
Mr Evans, the rugby teacher, was a former member of the military. He was an extremely fit person and demanded exactly the same of everyone who was in the team. Our training sessions were a total nightmare, as he would push us to the limit. It was a really punishing schedule. Nevertheless, all the effort eventually paid off. We went from being completely rubbish to being one of the top teams in the area, which demonstrates what an effective coach he was.	Mrs Campbell was near retirement age. Not only that, but she also had a bad leg which made her walk rather awkwardly. We thought it was hilarious when we found out that she was going to be our squash teacher. However, she was a truly amazing person. Her example inspired me to study to become a physical education teacher. I remember that she always used to bring fruit for us to eat after matches, which was a nice touch.

⁸ За сваку врсту задатка дан је пример, без обзира на испитне целине. Примери и специфичности задатака у појединим испитним целинама могу да се погледају на интернет страници Националног центра за вањско вредновање образовања (www.ncvvo.hr) под линком *Проведени испити*.

⁹ Пример задатка преузет је из испитне целине *Читање*.

C Chris	D Dora
I will always remember my old handball coach at primary school. He had us playing systems that nobody else had used for decades and our physical workouts always left us short on stamina. It was no wonder that we got thrashed every week. Some of the kids' parents used to get really angry with him. Sometimes he would make small alterations in response to their criticisms, but it would never last for long. Amazingly, he even had a coaching certificate.	I played quite a bit of sport when I was a kid. One of the things that I used to do was table tennis training. My trainer was absolutely brilliant at showing us how to play all the various shots. It was from her that I learnt all about the vital role played by nutrition in sport. She wanted me to turn professional. She said that she thought I could go far in the sport. However, Mum, who had the final say, insisted I went to university to study medicine.
E Ed	F Florence
Our basketball coach had a really big job on his hands, because at our school basketball was definitely a minority sport. He was influenced by foreign trainers in his thinking and liked to try out the latest strategies. One of the most interesting things about him was that he expected us to get good marks in our school studies too. If we didn't, we would be off the team. This is because he wanted us to make the greatest possible progress not only as players but also as individuals.	The hockey trainer was desperate to win at all costs. She would get mad and yell at us if we didn't, which admittedly, wasn't that often. She treated us as if we were soldiers and she was the commanding officer. It wasn't what we had expected. Sometimes, we even had to stay behind and pick up litter if we had lost a match. At one point, her unpopularity was so great that some of the players threatened to report her to the principal. She calmed down a bit after that.

Which person talks about a sports instructor who...

- 0** used to be in the armed forces?
- 1** taught them about eating healthily?
- 2** had poor results?
- 3** would punish players for defeats?
- 4** was better than expected?
- 5** thought subject grades were equally important?
- 6** emphasised physical condition?

- 7** taught a sport where it wasn't popular?
- 8** used out-of-date tactics?
- 9** had an influence on their career?
- 10** was good at demonstrating what to do?
- 11** was forced to change their approach by the players?
- 12** brought about a dramatic improvement in results?

Answer 0-A

ТАЧНИ ОДГОВОРИ: 1 D, 2 C, 3 F, 4 B, 5 E, 6 A, 7 E, 8 C, 9 B, 10 D, 11 F, 12 A

ИСПИТИВАНА ПОДВЕШТИНА: разумевање специфичних информација

БОДОВАЊЕ:

1 бод – тачан одговор (укупно 12 бодова)

0 бодова – нетачан одговор, одговор није означен или је означено више одговора на листу за одговоре

1.6.2. Примери задатака вишеструког избора¹⁰

Task 2

Questions 6-13

You will hear people talking in eight situations. For each situation (6-13), choose the correct answer, **A**, **B** or **C**. You will hear each recording twice.

- 6** You hear a woman talking about a film she saw. What does she say about it?
- A** It is original.
 - B** It is a comedy.
 - C** It is moving.
- 7** You hear a student talking about exam Preparation. According to the student, preparation is important
- A** to avoid disappointment.
 - B** to reduce pressure.
 - C** to learn lessons.
- 8** You hear a woman talking about her shyness. She overcame it
- A** by becoming less self-conscious.
 - B** by having a boyfriend.
 - C** by learning to like herself.

- 9** You hear two people talking. What is the main topic of their discussion?

- A** The growing population.
- B** Food production.
- C** Oil reserves.

- 10** You hear a man talking about his summer job. Why does he do it?

- A** To be in the countryside.
- B** To socialize.
- C** To earn money.

- 11** You overhear two friends talking in a shopping mall. Where do they go?

- A** To a shoe shop.
- B** To a furniture store.
- C** To a café.

- 12** You hear a man talking about running a marathon. He gave up because

- A** he had run far enough.
- B** he didn't have the strength to continue.
- C** he suffered an injury.

- 13** You hear a woman talking about what she did last night. She says she went to

- A** a restaurant.
- B** a bar.
- C** a club.

ТАЧНИ ОДГОВОРИ: 6 C, 7 B, 8 A, 9 C, 10 B, 11 C, 12 B, 13 A

ИСПИТИВАНА ПОДВЕШТИНА: разумевање главне мисли/специфичних информација и имплицитног значења

¹⁰ Примери задатака преузети су из испитне целине *Слушање*.

БОДОВАЊЕ:

1 бод – тачан одговор (укупно 8 бодова)

0 бодова – нетачан одговор, одговор није означен
или је означено више одговора на листу за одговоре

1.6.3. Пример задатка допуњавања¹¹**Task 5****Questions 33-40**

Read and complete the text below.

Fill each space (33-40) with **one** word. Write your answer **only** here in this exam booklet.

There is an example at the beginning (0).

Reaching for the Stars

The line “*to boldly go where no man has gone before*” is known not only to the dedicated *trekkies* but also to many television viewers (0) ___ the world. It was spoken at the beginning of every episode of Star Trek.

Mankind has always been attracted to the mysteries of space. Last century, this attraction grew into a space race between the former Soviet Union and the United States, which reached (33) ___ culmination in the moon landing in 1969. Today, however, there is a new space race (34) ___ of us. It’s a race among commercial spaceflight companies to rocket the first paying passengers into space.

Collaboration between scientists and private companies has opened up the opportunity for commercial space flights, (35) ___ will be technically feasible within five years. Tourists will be paying \$200,000 for a four-minute suborbital flight. You might wonder who can afford this, (36) ___ for the immensely rich. However, a large (37) ___ of deposits of \$20,000 a seat have already been made. Space tourism could (38) ___ out to be highly profitable for companies offering trips into space. It’s astonishing how quickly investors gather when (39) ___ is money is to be made.

(40) ___ seems that instead of reaching for the stars, mankind will be reaching for big money.

0 around

33 _____

34 _____

35 _____

36 _____

37 _____

38 _____

39 _____

40 _____

¹¹ Пример задатка преузет је из испитне целине *Читање*.

ТАЧНИ ОДГОВОРИ¹²: **33** its, **34** ahead, **35** which, **36** except/save, **37** number, **38** turn, **39** there, **40** It

ИСПИТИВАНА ПОДВЕШТИНА: употреба примерених и тачних лексичких и/или структуралних образаца

БОДОВАЊЕ:

1 бод – тачан одговор (укупно 8 бодова)

0 бодова – нетачан одговор или одговор није уписан на за то предвиђено место

1.6.4. Пример задатка есеја¹³

Write an essay of **200-250** words.

Your essay must have an introduction, body and conclusion.

Some people say that 18-year-olds are too young to vote. Others disagree.

Discuss both of these views and give your own opinion.

ИСПИТИВАНА ПОДВЕШТИНА: извршење задатка, кохеренција и кохезија уз одговарајући обим и тачност лексичко-структуралних форми

БОДОВАЊЕ: према скали за оцењивање¹⁴, укупно 20 бодова

1.7. Припрема за испит

Припремање приступника за испит не разликује се знатно од свакодневног подучавања.

Наставне методе које наставник употребљава у свакодневном наставном процесу могу да се употребљавају и током припремања приступника за полагање испита. Нужно је да се пронађе одговарајући однос између подучавања и увежбавања задатака за испит. Акцент би свакако требало да буде на подучавању, а не искључиво на припремању за полагање испита.

Наставнику се препоручује детаљно проучавање испитног каталога у којем је описана структура испита, трајање испита, испитиване вештине и подвештине, примери врста и број задатака те начин њиховог бодовања. Приступнику се препоручује детаљно проучавање испитног каталога, *Водича кроз испите државне матуре*, националних испита, испита пробне државне матуре од 2006. до 2009. године и проведених испита државне матуре који су објављени на интернет страници Националног центра за вањско вредновање образовања (www.ncvvo.hr).

1.7.1. Вештина читања

Вештина читања темељи се на неколико принципа важних за њено успешно подучавање. Приступник треба да се подстиче да што више и чешће чита разне врсте текстова и да покуша да одговори на садржај текста, а не да се искључиво концентрише на структуру текста. Значење и порука текста једнако су важни као и језичке структуре које се налазе у тексту. Важан фактор вештине читања је развијање способности предвиђања. Поглед на текст (наслов, поднаслов,

¹² Одговори на задатке отвореног типа морају да буду правописно тачно написани.

¹³ Пример задатка преузет је из испитне целине *Писање*.

¹⁴ в. поглавље *Опис бодовања* и објашњење објављено уз скалу за оцењивање есеја

изглед текста) омогућује приступнику да схвати о чему је реч и пре него што почне да чита текст.

Током наставног процеса приступник углавном има много могућности за увежбавање вештине читања. Често се приступнику задаје да увежбава вештину читања самостално код куће. Очекује се да ће приступник решити задане вежбе, али свакако треба да се предвиди време у наставном процесу у којем би се увежбавале подвештине специфичне за испитну целину *Читање*. Приступник првенствено треба да се упозна са врстама задатака у испиту и поступцима за успешно решавање тих врста задатака. Са приступником треба посебно да се увежбава разумевање непознатих речи помоћу контекста, творбе речи (префикси и суфикси) и сл. Познавање организације и структуре текста (одломци, елементи кохезије и кохеренције, структура одломка) такође помаже приступнику у разумевању текста.

За успешно решавање задатака вишеструког избора приступник треба након избора одређеног одговора у тексту да пронађе одговарајуће аргументе.

За успешно решавање задатака повезивања приступник треба да пажљиво прочита смернице (*prompts*) и потражи у тексту/текстовима кључне речи или фразе које повезују смернице и текст/текстове.

За успешно решавање задатака допуњавања приступник треба да пажљиво прочита текст и обрати пажњу на реченице/речи испред и иза празнине, а након тога треба да одлучи која реч смислено и граматички најбоље попуњава празнину у тексту. Одговори на задатке отвореног типа морају да буду правописно тачно написани.

За успешност у испитној целини *Читање* није потребно да се разумеју све речи и граматичке

структуре. Потребно је да се разумеју кључне речи и да се одвоје битне од небитних информација.

Приступник треба да се упозори о правилној расподели времена за решавање појединих задатака. Никако се не би смело догодити да приступник нема довољно времена за решавање свих задатака јер је превише времена утрошио на решавање појединог задатка.

Како бити успешан у вештини читања?

Приступнику се саветује:

- пажљиво читање упутстава за сваки задатак
- пажљиво читање текста/текстова и питања у одређеном задатку
- примена одговарајуће стратегије за поједину врсту задатка
- решавање задатака које нису решили у првом читању
- пажљиво означавање одговора на листу за одговоре и уписивање одговора у испитну књижицу у задацима у којима је то потребно.

1.7.2. Вештина слушања

Вештина слушања темељи се на неколико принципа важних за њено успешно подучавање. Приступник треба да увежбава задатке слушања што више и чешће радом у разреду. Важно је да се помаже приступнику да се одговарајуће припреми за задатке и да се код њега развија свест о корисности понављања слушања звучних записа. Приступници врло често сматрају испитну целину *Слушање* тежим делом целокупног испита. Зато је изузетно важно од самог почетка да се гради вера

приступника у сопствене способности и успех на испиту. То се првенствено постиже развијањем свести о томе шта се од приступника очекује у испитној целини *Слушање (шта се испитује?*¹⁵) и о врстама задатака (*како се испитује?*¹⁶) којима се испитује вештина слушања.

Приступник треба да се упозори на нужност пажљивог читања упутстава пре решавања задатака. Такође треба да се упозори да је време предвиђено за читање упутстава изузетно важно за успешно решавање задатака. Упутства садрже битне информације о теми коју ће приступник слушати и о томе шта се од њега очекује у поједином задатку.

Приступнику свакако треба да се скрене пажња да разумевање сваке речи током слушања није потребно. Приступник мора да обрати пажњу само на оне информације које су кључне за разумевање.

Како бити успешан у вештини слушања?

Приступнику се саветује:

- пажљиво читање упутстава и текста сваког задатка
- да, ако не одговори на неко питање, настави да решава идућа питања и да током другог слушања покуша да одговори на питања која није решио током првог слушања
- пажљиво означавање одговора на листу за одговоре.

1.7.3. Вештина писања

Вештина писања темељи се на неколико принципа важних за њено успешно подучавање. Приступник треба да развија навику писања, односно што

¹⁵ в. поглавље *Образовни исходи*

¹⁶ в. поглавље *Структура испита*

више и чешће да увежбава писање различитих врста текстова. Важно је да се након сваког задатка приступнику да повратна информација о успешности његовог рада. С обзиром да је давање повратне информације врло захтеван и дуготрајан посао, свакако треба да се размисли и о могућности да си повратну информацију дају приступници међусобно, што се показало изузетно делотворним.

Приступник треба да обрати посебну пажњу на читање и рашчлањивање задатка. Неиспуњавање дела задатка може значајно да умањи приступникову успешност у испитној целини *Писање*.

Успешност у испитној целини *Писање* укључује и познавање конвенција жанрова, нпр. есеја, писма, извештаја и сл. који се појављују у испитима. Могуће је да се приступник упозна са основним карактеристикама жанрова, описом и анализом примера (модела).

Велики број приступника треба помоћ у планирању писаних радова јер врло често нису уверени у сврховитост тога планирања. Приступнику треба да се укаже на повезаност планирања и успешности обављања задатка. Анализа неколико примера може врло успешно да појасни ту повезаност.

Приступник такође треба да се упозори на нужност провере и евентуалних исправака пре предаје завршне верзије рада. Рад у паровима и међусобно коментарисање радова током увежбавања показало се врло делотворном методом. Корисно је да се приступнику ограничи време за решавање задатка. Правилно распоређивање времена један је од кључних фактора за успех у испитној целини *Писање*.

Како бити успешан у вештини писања?

Приступнику се саветује:

- пажљиво читање упутстава за задатак
- размишљање о заданој теми и бележење неких идеја
- организовање идеја и писање концепта задатка у смерницама
- писање целовитог текста задатка
- читање текста и провера да ли је задатак у потпуности обављен
- поновно читање текста и провера да ли су задовољени остали критеријуми према скали за оцењивање.

ПРЕ ИСПИТА

1. Проучите скалу за оцењивање.

- Скала за оцењивање показује шта оцењивач вреднује у есеју.
- Можете је наћи у Каталогу.¹⁷
- Има четири критеријума: *Извршење задатка*, *Кохеренција и кохезија*, *Вокабулар* и *Граматика*.
- Проучите објашњења скале за оцењивање како бисте знали шта треба да учините.

Требате да:

- одговорите на сваки део питања (види критеријум *Извршење задатка*)
- напишете увод, главни део и закључак (види критеријум *Извршење задатка*)
- потврдите своје главне идеје аргументима, а аргументе потврдом (види критеријум *Извршење задатка*)

¹⁷ в. поглавље *Опис бодовања – Вредновање испитне целине Писање*

- поредате своје мисли логичним следом који је лако пратити (види критеријум *Кохеренција и кохезија*)
- повежете своје мисли тако да помогну читаоцу да их прати (види критеријум *Кохеренција и кохезија*)
- поделите главни део у примерене одломке (види критеријум *Кохеренција и кохезија*)
- употребљавате примерен вокабулар за изражавање својих мисли (види критеријум *Вокабулар*)
- употребљавате примерене граматичке структуре (види критеријум *Граматика*).

2. Проучите задатак у проведеним испитима.

Проведене испите државне матуре из Енглеског језика можете да нађете на интернет страници Националног центра за вањско вредновање образовања (www.ncvvo.hr).

А. У упутствима пише: **Write an essay.**

Напишите увод, главни део и закључак. **Немојте да** пишете у једном дугом одломку, без увода или закључка. У том случају нећете написати добар есеј и нећете моћи да добијете више од 2 бода за критеријум *Извршење задатка* ни више од 4 бода за остале критеријуме (*Кохеренција и кохезија*, *Вокабулар* и *Граматика*). Ако не напишете увод или закључак, нећете моћи да добијете више од 3 бода за критеријум *Извршење задатка*.

В. У упутствима пише: **Write an essay of 200-250 words.**

Немојте да напишете мање речи јер ћете изгубити бодове за критеријум *Извршење задатка*. **Немојте** да напишете више речи јер постоји могућност да

напишете нешто што није повезано са темом или понављате већ речено због чега ћете изгубити бодове за критеријум *Извршење задатка* и можда нећете имати довољно времена да завршите есеј.

С. У упутствима је задана **тема есеја**.

Држите се теме. Не долазите на испит са унапред припремљеним текстом. Ако сте промашили тему, нећете моћи да добијете више од 1 бода за критеријум *Извршење задатка* нити више од 1 бода за остале критеријуме. **Не понављајте** делове текста које сте већ написали.

Ако есеј већином не обрађује задану тему или садржи пуно тога што није битно за ту тему, нећете моћи да добијете више од 2 бода за критеријум *Извршење задатка* нити више од 4 бода за остале критеријуме.

Д. У упутствима пише: **Discuss both these views and give your own opinion.**

или **Discuss arguments for and against this view.**

У упутствима се од Вас тражи:

- да расправите два супротна гледишта
- да расправите предности и недостатке једног гледишта
- да наведете аргументе за и против једног гледишта.

Одговорите на све делове питања.

Не расправљајте само о једном гледишту.

Не расправљајте само о предностима гледишта, већ и о његовим недостацима.

Наведите аргументе и за и против гледишта. Ако се не будете тога држали, нећете моћи да добијете више од 3 бода за критеријум *Извршење задатка*.

3. Проучите примере есеја и коментаре.

Примере есеја и коментаре можете наћи на интернет страници Националног центра за вањско вредновање образовања¹⁸ (www.ncvvo.hr). На основу тих примера можете да видите колики су број бодова добијели есеји за сваки критеријум на скали за оцењивање уз образложење. Учите из туђих грешака.

4. Вежбајте.

Одаберите неколико тема и пишите о њима. Избројте речи да добијете представу о томе шта можете да кажете у 200 до 250 речи.

Пишите есеј 75 минута (толико времена имате за писање есеја) како бисте видели колико ће Вам времена требати за писање 200 – 250 речи и колико времена можете да одвојите за планирање есеја пре него што га почнете писати, а и за проверавање есеја након што сте га написали.

КАДА ИСПИТ ПОЧНЕ

5. Пажљиво прочитајте тему.

О чему тачно морате да пишете? Да ли морате ли да расправите о два супротна гледишта? Која су то гледишта? Да ли морате да расправите о предностима и недостацима? Да ли морате да наведете аргументе за и против?

Испланирајте есеј пре него што почнете да га пишете.

Есеј је облик организованог писања. Нико не може да напише добар есеј, а да га није претходно испланирао. Основа писања успешног есеја је

¹⁸ Објављени су на линку *Додатак испитном каталогу*.

планирање. Немојте одмах да почнете писати есеј. Прво га испланирајте. Основа успешног планирања је **писање белешки**.

6. Размислите о чему ћете писати.

- Прочите оба дела теме. Шта можете да кажете о сваком делу? Забележите своје аргументе.

Не пишите реченице, већ запишите смернице.

- Прочите своје аргументе. Које **разлоге** или **примере** можете да дате да бисте их подупрли? Забележите их. То ће Вам помоћи да добијете већи број бодова за критеријум *Извршење задатка*.
- Ако имате више тога за рећи о једном делу теме него о другом, усредоточите се на оно што можете да кажете о другом делу теме. Ако посветите више пажње једном делу теме него другом, нећете моћи да добијете више од 4 бода за критеријум *Извршење задатка*.

Јако је важно да посветите неко време проналажењу аргумената и потврде. Када будете задовољни својим аргументима и потврдом, усредоточите се на планирање есеја. Када будете знали **шта** желите да кажете, усредоточите се на то **како** ћете то казати.

7. Групишите своје идеје.

Групишите своје идеје на следећи начин:

- једно гледиште – друго гледиште
- предности – недостаци
- аргументи за – аргументи против.

8. Поредајте своје мисли логичним следом.

На тај ће начин оцењивач лакше следити Ваше аргументе. Логичан след мисли је важан ако

желите да добијете већи број бодова за критеријум *Кохеренција и кохезија*.

9. Обликујте свој есеј у одломцима.

Обликујте онолико одломака колико имате главних идеја.

Не пишите главни део есеја у само једном одломку. Одломак се бави **једном** главном идејом и не би требало да садржи реченице о некој другој идеји. Обликовање одломака је важно ако желите да добијете већи број бодова за критеријум *Кохеренција и кохезија*.

10. Проверите свој план.

- Имају ли Ваше идеје логички след?
- Јесу ли Ваше идеје подупрете аргументима? Имају ли ти аргументи логички след?
- Јесу ли Ваши аргументи подупрети разложима или примерима?
- Јесу ли Ваше главне идеје, аргументи и потврда груписани у одломке које ћете написати?

Када сте поредали своје идеје логичним следом и поделили их у одломке, можете се усредоточити на писање есеја.

ДОК ПИШЕТЕ ЕСЕЈ

Општи савети

11. Напишите увод.

- Реците читаоцу шта ће писати у главном делу есеја.

Ако ћете писати о предностима и недостацима, реците читаоцу. Ако ћете прво писати о једном гледишту, а онда о другом, реците читаоцу. Ако не

напишете увод, нећете моћи да добијете више од 3 бода за критеријум *Извршење задатка*.

12. Напишите одломке.

- Реците читаоцу о чему ће бити реч у сваком одломку. То је тематска реченица.
- Нагласите своје аргументе. Један је начин да употребљавате тематске реченице, а други да употребљавате ове фразе: *The main advantage... is ...* или *Another important reason why... is ... A major argument against... is...*

То ће Вам помоћи да добијете већи број бодова за критеријум *Извршење задатка*.

- Повезујте своје мисли на примерен начин:
 - унутар реченица (нпр. *because, while, whereas, so, although...*)
 - између реченица (нпр. *For this reason, As a result, In addition, However...*)
 - између одломака (нпр. *A second major..., On the other hand...*).

То ће Вам помоћи да добијете већи број бодова за критеријум *Кохеренција и кохезија*.

- Завршите са закључком у којем ћете сажети оно што сте рекли.

То ће Вам помоћи да добијете већи број бодова за критеријум *Извршење задатка*.

Ако добро саставите одломак, добићете већи број бодова за критеријум *Кохеренција и кохезија*.

13. Напишите закључак.

- У закључку есеја поновите своје главне мисли и напишите своје властито мишљење.

Ако не напишете закључак, нећете моћи да добијете више од 3 бода за критеријум *Извршење задатка*.

Остали савети

14. Оставите простор између редова.

Оставите простор између редова како бисте могли да прецртате грешке и напишете исправак изнад прецртане речи.

15. Увуците први ред одломка.

Увлачење првог дела одломка је врло важно јер по томе оцењивач може јасно да види да сте започели нови одломак.

16. Пазите на рукопис.

Читак рукопис помаже оцењивачу и оставља добар утисак. Размислите шта ћете написати, а затим то читко напишите.

НАКОН ШТО СТЕ НАПИСАЛИ ЕСЕЈ

17. Проверите вокабулар и граматiku.

- Проверите вокабулар.

Имате ли правописних грешака (нпр. *bed* уместо *bad*, *then* уместо *than*, *god* уместо *good*)?

Проверите да ли сте заборавили да препишете неку реч с листа за концепт на лист за уредно писање.

- Проверите граматiku.

Имате ли грешке у конгруенцији између субјекта и предиката (нпр. *they... has been*; *it... were found*)? Јесте ли додали наставак *-s/-es* на глаголе у 3. лицу за глаголско време Present Simple? Јесте ли тачно употребили глаголска времена? Јесте ли употребили упитну конструкцију када то није требало (нпр. *I don't know why do they do this.*)?

2. Основни ниво испита

2.1. Подручја испитивања

Испитом из Енглеског језика на основном нивоу проверава се комуникацијска језичка компетенција у слушању, читању и писању према Наставном плану и програму за четворогодишње средњошколске програме с најмањом сатницом.

Испит из Енглеског језика састоји се од три испитне целине: *Читање*, *Писање* и *Слушање*.

Вештина говорења неће се проверавати на државној матури у школској 2017/2018. години из техничких разлога. Вештина говорења треба и даље да се системски развија, негује и усавршава јер је коначни циљ научити да се користимо језиком у комуникацијској ситуацији.

2.2. Образовни исходи

У овом поглављу су за свако подручје испитивања наведени образовни исходи према Наставном плану и програму с најмањом сатницом у четворогодишњим средњошколским програмима и према А2 нивоу ЗЕРОЈ-а.

2.2.1. Читање

Овом се испитном целином испитује читање, односно вештина разумевања читаног текста.

Према *Оквирном наставном програму општеобразовних предмета у средњим школама* те према А2 нивоу ЗЕРОЈ-а (Школска књига, Загреб, 2005, стр. 67) од приступника се очекује да може:

- да разуме кратке једноставне текстове који садржавају најучесталији вокабулар

- да разуме кратке једноставне текстове о познатим темама и текстове конкретног садржаја у којима се употребљава уобичајени свакодневни вокабулар
- да пронађе специфичне информације у једноставним текстовима (писмима, брошурама и кратким чланцима који описују догађаје).

Шта се испитује?

С обзиром на наведене образовне исходе, у овој се испитној целини испитује да ли приступник може:

- да разуме основни смисао текста
- да пронађе специфичне информације
- да детаљно разуме текст, појединости у тексту те основна и имплицитна значења
- да разуме одређене лексичке обрасце
- да детаљно разуме и примерено и тачно употреби одређене структуралне обрасце.

2.2.2. Писање

Овом се испитном целином испитује вештина писања, односно писана продукција.

Према *Оквирном наставном програму општеобразовних предмета у средњим школама* те према А2 нивоу ЗЕРОЈ-а (Школска књига, Загреб, 2005, стр. 71) од приступника се очекује да може:

- да напише низ једноставних израза и реченица повезаних једноставним везницима (*and, but и because*)
- да смислено повезаним реченицама пише о свакодневним појавама из свог окружења, нпр. о људима, местима, образовном искуству и слично

- да напише врло кратак и једноставан опис одређених догађаја, прошлих активности и властитих искустава
- да употребљава уски избор основног вокабулара потребан за сналажење у свакодневним ситуацијама
- да употребљава неке једноставне структуре исправно иако још увек прави основне грешке, али је упркос томе обично јасно шта жели да каже.

Шта се испитује?

С обзиром на наведене образовне исходе, у овој се испитној целини испитује да ли приступник може:

- да напише врло кратак опис (од 50 до 70 речи) у познатом контексту (догађаји, прошле активности и властита искуства итд.) где је јасно шта жели да каже упркос уском распону вокабулара и основним граматичким грешкама.

2.2.3. Слушање

Овом се испитном целином испитује вештина слушања.

Према *Оквирном наставном програму општеобразовних предмета у средњим школама* те према А2 нивоу ЗЕРОЈ-а (Школска књига, Загреб, 2005, стр. 62) од приступника се очекује да може:

- да разуме фразе и изразе који се односе на подручја од непосредног интереса (нпр. основни подаци о приступнику, његовој породици, његовој непосредној околини, школи и сл.) ако се говори полако и разговетно
- да препозна тему разговора који се води у његовој присутности ако се говори полако и разговетно
- да разуме основни смисао кратких, јасних и једноставних порука, обавештења и упозорења
- да разуме и извуче битне информације из кратких снимљених текстова који се баве предвидивим свакодневним темама ако су изнесени полако и разговетно.

Шта се испитује?

С обзиром на наведене образовне исходе, у овој се испитној целини испитује да ли приступник може да разуме основни смисао, тј. главне мисли и специфичне (битне) информације на овим врстама текстова:

- разговори
- поруке и обавештења.

Текстови говоре о предвидивим свакодневним темама и изнесени су полако и разговетно.

2.3. Структура испита

Испит из Енглеског језика на основном нивоу састоји се од три испитне целине.

Првом целином испитује се вештина **читања**, другом вештина **писања**, а трећом вештина **слушања**.

У тексту који следи детаљно је описана структура сваке испитне целине.

Табела 1. Структура испитне целине *Читање*

	ИСПИТИВАНЕ ПОДВЕШТИНЕ	ВРСТЕ ЗАДАТАКА	ВРСТЕ ТЕКСТОВА	БРОЈ ЗАДАТАКА
1.	разумевање основног смисла и специфичних информација	задаци повезивања	кратке поруке/чланци/обавештења	5
2.	разумевање специфичних информација	задаци вишеструког избора (између три понуђена одговора)	кратке поруке/обавештења/чланак	5
3.	разумевање специфичних информација	задаци кратких одговора ¹⁹	чланак/брошура	5
4.	детаљно разумевање текста	задаци повезивања	чланак/брошура	5
5.	детаљно разумевање текста (лексика/структуре)	задаци вишеструког избора (између три понуђена одговора)	властито писмо/брошура/чланак	5
6.	детаљно разумевање текста (структуре)	задаци допуњавања ²⁰	властито писмо/брошура/чланак	5

Напомена: Текстови садржавају приближно 1200 речи.

2.3.2. Писање

Ова испитна целина састоји се од задатка кратког састава.

Приступник ће добити поруку која има три садржајне смернице/питања. Његов је задатак да напише одговор на те три садржајне смернице/питања који мора да садржи од **50 до 70** речи.

Структура испитне целине *Писање* приказана је у табели 2.

2.3.1. Читање

Ова испитна целина састоји се од 6 група задатака (*tasks*) везаних уз различите полазне текстове.

За сваку испитивану подвештину наведено је којом ће се врстом задатака испитивати и на којој врсти текстова те колико је задатака везано уз те текстове.

Структура испитне целине *Читање* приказана је у табели 1.

Табела 2. Структура испитне целине *Писање*

	ИСПИТИВАНЕ ПОДВЕШТИНЕ	ВРСТА ЗАДАТКА	БРОЈ ЗАДАТАКА	БРОЈ БОДОВА
1.	извршење задатка уз одговарајући обим и тачност лексичко-структуралних образаца	кратки састав од 50 до 70 речи	1	10

¹⁹ Одговори на задатке отвореног типа морају да буду правописно тачно написани.

²⁰ Одговори на задатке отвореног типа морају да буду правописно тачно написани.

2.3.3. Слушање

Ова испитна целина састоји се од 4 групе задатака (*tasks*) везаних уз различите звучне текстове.

За сваку испитивану подвештину наведено је којом ће се врстом задатака испитивати и на којој врсти текстова те колико је задатака везано уз те текстове.

Структура испитне целине *Слушање* приказана је у табели 3.

Табела 3. Структура испитне целине *Слушање*

	ИСПИТИВАНЕ ПОДВЕШТИНЕ	ВРСТЕ ЗАДАТАКА	ВРСТЕ ТЕКСТОВА	БРОЈ ЗАДАТАКА
1.	разумевање основног смисла и специфичних информација	задаци повезивања	кратке поруке/ обавештења	5
2.	разумевање специфичних информација	задаци вишеструког избора	кратки разговори	5
3.	разумевање специфичних информација	задаци вишеструког избора	разговор	5
4.	разумевање специфичних информација	задаци вишеструког избора	обавештење	5

Напомена: Текстови садржавају приближно 900 речи.

2.4. Технички опис испита

2.4.1. Трајање испита

Испит из Енглеског језика траје укупно **85 минута**.

Испитне целине *Читање* и *Писање* проводе се одвојено од испитне целине *Слушање*, а за њихово решавање предвиђено је **60 минута**.

Испитна целина *Слушање* траје приближно **25 минута** укључујући и 5 минута за означавање одговора на листу за одговоре.

Временик провођења свих делова испита биће објављен у *Водичу кроз испите државне матуре* те на интернет страници Националног центра за вањско вредновање образовања (www.ncvvo.hr).

2.4.2. Изглед испита и начин решавања *Читање и Писање*

Приступник добија сигурносну врећицу у којој су испитна књижица, лист за одговоре, лист за концепт и два листа за оцењиваче. У испитној књижици су текстови и задаци којима се испитује вештина читања, задатак кратког састава којим се проверава вештина писања и лист за уредно писање.

Важно је да се пажљиво прочита текст општих упутстава и текст упутстава за решавање задатака и означавање тачних одговора.²¹

Примери упутстава за решавање појединих врста задатака налазе се у поглављу *Примери задатака*.

У задацима затвореног типа (повезивања и вишеструког избора) приступник мора тачне

одговоре да означи знаком X на листу за одговоре. Ако приступник означи више од једног одговора, задатак ће се бодовати с нула (0) бодова без обзира на то што је међу означеним и тачан одговор.

У задацима отвореног типа (допуњавања) приступник мора да упише садржај који недостаје на предвиђено место које је назначено у упутству. Одговори на задатке отвореног типа морају да буду правописно тачно написани. Простор са назначеним бројем бодова попуњава оцењивач.

У задатку писања приступник може да употребљава лист за концепт, али на крају мора да свој кратки састав читко напише на лист за уредно писање. Садржај листа за концепт се не бодује.

Слушање

Приступник добија сигурносну врећицу у којој је испитна књижица и лист за одговоре.

Важно је да се пажљиво прочита текст општих упутстава и текст упутстава за решавање задатака и означавање тачних одговора.²²

Примери упутстава за решавање појединих врста задатака налазе се у поглављу *Примери задатака*.

У задацима затвореног типа (повезивања и вишеструког избора) приступник мора тачне одговоре да означи знаком X на листу за одговоре. Ако приступник означи више од једног одговора, задатак ће се бодовати с нула (0) бодова без обзира на то што је међу означеним и тачан одговор.

²¹ Општа упутства и други делови испитног материјала на хрватском језику писани су у складу са правописном нормом хрватског стандардног језика (в. *Hrvatski pravopis*, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb, 2013).

²² в. Претходну белешку

Провођење испитне целине *Слушање*:²³

- Сваки се текст слуша два пута.
- Пре сваког задатка приступник има паузу како би прочитао питања пре слушања.
- Док слуша текстове, приступник пише одговоре у испитну књижицу, а на крају има 5 минута да своје одговоре означи на листу за одговоре.

2.4.3. Прибор

Током писања свих делова испита из Енглеског језика допуштена је употреба само хемијске оловке којом се пише плавом или црном бојом, а није допуштено да се брише написани текст нити употребљава речник.

²³ Након што дежурни наставник прочита упутства приступнику, пушта снимку. Сви се текстови на снимци понављају два пута. Снимка укључује паузе за читање задатака те паузу за означавање одговора на листу за одговоре. Приступник стога треба пажљиво да слуша упутства на снимци.

2.5. Опис бодовања

Остварени бодови у свакој од три испитне целине имају одређени удео у укупном резултату. Тиме се одређује успешност приступника.

Удео испитних целина у испиту приказан је у табели 4.

Табела 4. Удео испитних целина у испиту

Читање	40 %
Писање	30 %
Слушање	30 %

Укупан број бодова у испиту из Енглеског језика на основном нивоу је **60**.

2.5.1. Вредновање испитне целине Читање

Бодови: Свако питање доноси 1 бод. Ова испитна целина доноси укупно 30 бодова.

Удео у целом испиту: 40 %

2.5.2. Вредновање испитне целине Писање

Бодови: Ова испитна целина доноси укупно 10 бодова.

Удео у целом испиту: 30 %

Кратки састав оцењује се према **скали за оцењивање** која се састоји од два критеријума: *Извршење задатка* и *Језик*.

Критеријум *Извршење задатка* одговара на питање у којој је мери приступник одговорио на сва питања у задатку, а критеријум *Језик* одговара на питање са којом се лакоћом може разумети шта је приступник написао.

Скала за оцењивање задатка кратког састава приказана је у табели 5.

Табела 5. скала за оцењивање задатка кратког састава

ИЗВРШЕЊЕ ЗАДАТКА	БРОЈ БОДОВА	ЈЕЗИК
Постоји јасан одговор на све три садржајне смернице. 3С Максималан број бодова: 10	10	Врло добар распон структура/вокабулара за задани задатак. Текст је потпуно разумљив. Мање грешке. Врло добар распон.
	9	Врло добар распон. Мало грешака.
Постоји јасан одговор на две садржајне смернице, а један је одговор нејасан. 2С + 1У Максималан број бодова: 9	8	Добар распон структура/вокабулара. Текст је лако разумљив. Мало грешака. Добар распон.
	7	Добар распон. Нешто грешака.
Постоји јасан одговор (само) на две садржајне смернице. 2С Максималан број бодова: 7	6	Довољан распон структура/вокабулара. Текст је лако разумљив. Нешто грешака. Довољан распон.
	5	Довољан распон. Озбиљне грешке.
Постоји јасан одговор на једну садржајну смерницу, а два су одговора нејасна. 1С + 2У Максималан број бодова: 6	4	Ограничен распон структура/вокабулара. Текст је на местима тешко разумљив. Нешто озбиљних грешака. Ограничен распон.
	3	Ограничен распон. Бројне грешке.
Постоји јасан одговор (само) на једну садржајну смерницу. 1С Максималан број бодова: 4	2	Изразито ограничен распон структура/вокабулара. Текст је често тешко разумљив. Бројне грешке. Изразито ограничен распон.
Три су одговора нејасна. 3У Максималан број бодова: 3	1	Текст је у целини тешко разумљив.
	0	2У/1У/Нема одговора/Ирелевантан/Неразумљив.

Објашњење

Критеријум *Језик* доноси укупно 10 бодова, али број бодова који ће добити кратки састав зависи и о критеријуму *Извршење задатка*. Критеријум *Извршење задатка* одређује горњу границу бодова које може да добије кратки састав према броју питања на која постоје јасни одговори.

У наведеној табели скраћеница С стоји уместо речи *clear* (за јасан одговор), а скраћеница У стоји уместо речи *unclear* (за нејасан одговор).

На пример, кратки састав може да добије укупно 10 бодова за критеријум *Језик*, али ако је јасно одговорено само на два питања, кратки састав ће добити 7 бодова. Ако је јасно одговорено само на једно питање, кратки састав ће добити 4 бода. Број бодова зависи и о броју речи у кратком саставу.

Бројање речи

Ако приступник напише премало речи, одузеће се бодови на следећи начин:

43 – 48 речи: 1 бод

35 – 42 речи: 2 бода

мање од 35 речи: 3 бода.

Минималан број бодова је нула (0).

Речи се броје према принципу како их броји рачунар. Реч подразумева све посебне елементе текста одвојене празнином.

Скраћенице (нпр. *I'm, isn't*) броје се као једна реч.

Почетни и завршни поздравни, понављања, набрајања и одломци који су ирелевантни или нису повезани са задатком или су преписани из испитне целине *Читање* неће се бројати као речи.

2.5.3. Вредновање испитне целине *Слушање*

Бодови: Свако питање доноси 1 бод.

Ова испитна целина доноси укупно 20 бодова.

Удео у целом испиту: 30 %

2.6. Примери задатака

У овом су поглављу примери задатака.²⁴ Уз сваки пример задатка понуђени су упутство, тачан одговор, испитивана вештина те начин бодовања.

2.6.1. Пример задатка повезивања²⁵

Task 1

Questions 1-5

You will hear 5 phone messages.

Match the messages (1-5) and statements (A to F).

There is one letter that you do not need.

You will hear the recording twice.

A Come next time.

B I apologize.

C I hurt myself.

D It's not too late.

E I'm at home.

F I'm leaving.

ТАЧНИ ОДГОВОРИ: 1 D, 2 A, 3 B, 4 F, 5 C

ИСПИТИВАНА ПОДВЕШТИНА: разумевање основног смисла и специфичних информација

БОДОВАЊЕ:

1 бод – тачан одговор (укупно 5 бодова)

0 бодова – нетачан одговор, одговор није означен на листу за одговоре или је означено више одговора на листу за одговоре

²⁴ За сваку врсту задатка дан је пример, без обзира на испитне целине. Примери и специфичности задатака у појединим испитним целинама могу да се погледају на интернет страници Националног центра за вањско вредновање образовања (www.ncsvvo.hr) под линком *Проведени испити*.

²⁵ Пример задатка преузет је из испитне целине *Слушање*.

2.6.2. Примери задатака вишеструког избора²⁶

Task 2

Questions 6-10

You will hear five short conversations or monologues. For each question **6-10**, choose the correct answer, **A, B or C**. You will hear each recording twice.

6 You hear a man talking to a receptionist in an office building.
What's the name of the company he works for?

A QWEST.

B QUEST.

C KWEST.

7 You hear two friends talking in a shop.
How much will they pay for biscuits?

A €1.20.

B €1.60.

C €3.20.

8 You hear two friends talking about a day trip.
What time does the coach depart from Sandgate?

A At 8.45am.

B At 9am.

C At 3pm.

²⁶ Примери задатака преузети су из испитне целине *Слушање*.

9 You hear Alfie talking about his love life. Why did he break up with Olivia?

- A** She cheated on him.
- B** He met another girl.
- C** He grew tired of her.

10 You hear Amelia talking about a holiday apartment. What does she like about it?

- A** Its price.
- B** Its location.
- C** Its size.

ТАЧНИ ОДГОВОРИ: 6 A, 7 B, 8 C, 9 C, 10 B

ИСПИТИВАНА ПОДВЕШТИНА: разумевање специфичних информација

БОДОВАЊЕ:

1 бод – тачан одговор (укупно 5 бодова)

0 бодова – нетачан одговор, одговор није означен или је означено више одговора на листу за одговоре

2.6.3. Пример задатка допуњавања²⁷

Task 6

Questions 26-30

Complete this text. For questions **26-30**, write **one** word for each space.

Write your answer **only** here in this exam booklet.

There is an example at the beginning **(0)**.

Why Cycling?

Now that spring is **(0) in** the air, you feel a need for more exercise. But which sport should you take **(26) ___**? Cycling is one of the most relaxing and **(27) ___** the same time energetic sports. Along with walking and swimming, it is one of the top three aerobic exercises. **(28) ___** can it do for you? It can lower your blood pressure, burn your fat, increase your blood flow. It's **(29) ___** good for the body that you can exercise for long periods of time. You can pedal quickly **(30) ___** causing damage to your knees or other joints. The biggest risk is crashing, but if you wear a helmet, you should be fine.

ТАЧНИ ОДГОВОРИ²⁸: 26 up, 27 at, 28 What, 29 so, 30 without

ИСПИТИВАНА ПОДВЕШТИНА: детаљно разумевање текста

БОДОВАЊЕ:

1 бод – тачан одговор (укупно 5 бодова)

0 бодова – нетачан одговор или одговор није уписан на за то предвиђено место

²⁷ Примери задатака преузети су из испитне целине *Читање*.

²⁸ Одговори на задатке отвореног типа морају да буду правописно тачно написани.

2.6.4. Пример задатка kratkog sastava²⁹

Task 7

Question 31

Read this message from Jayden.

Write Jayden a reply. Answer **ALL** her questions.

Write **50-70** words.

Write your reply on the answer sheet.

Hi

School's almost over. Where will you go this summer? How long will you stay there? What will you do?

Jayden

БОДОВАЊЕ:

према скали за оцењивање³⁰, укупно 10 бодова.

²⁹ Пример задатка преузет је из испитне целине *Писање*.

³⁰ в. поглавље *Опис бодовања*

2.7. Припрема за испит

Припремање приступника за испит не разликује се знатно од свакодневног подучавања. Наставне методе које наставник употребљава у свакодневном наставном procesu могу да се употребљавају и током припремања приступника за полагање испита. Нужно је да се пронађе одговарајући однос између подучавања и увежбавања задатака за испит. Акцент би свакако требало да буде на подучавању, а не искључиво на припремању за полагање испита.

Наставнику се препоручује детаљно проучавање испитног каталога у којем је описана структура испита, трајање испита, испитиване вештине и подвештине, примери и број задатака те начин њиховог бодовања. Приступнику се препоручује детаљно проучавање испитног каталога, *Водича кроз испите државне матуре*, националних испита, испита пробне државне матуре од 2006. до 2009. године и проведених испита државне матуре који су објављени на интернет страници Националног центра за вањско вредновање образовања (www.ncvvo.hr).

2.7.1. Вештина читања

Вештина читања темељи се на неколико принципа важних за њено успешно подучавање. Приступник треба да се подстиче да што више и чешће чита разне врсте текстова и да покуша одговорити на садржај текста, а не да се искључиво концентрише на структуру текста. Значење и порука текста једнако су важни као и језичке структуре које се налазе у тексту. Важан фактор вештине читања је развијање способности предвиђања. Поглед на текст (наслов, поднаслов, изглед текста) омогућује приступнику да схвати о чему је реч и пре него што почне да чита текст.

Током наставног процеса приступник углавном има много могућности за увежбавање вештине читања. Често се приступнику задаје да увежбава вештину читања самостално код куће. Очекује се да ће приступник решити задане вежбе, али свакако треба да се предвиди време у наставном процесу у којем би се увежбавале подвештине специфичне за испитну целину *Читање*. Приступник треба да се првенствено упозна с врстама задатака у испиту и поступцима за успешно решавање тих врста задатака. Са приступником треба посебно да се увежбава разумевање непознатих речи уз помоћ контекста, творбе речи (префикси и суфикси) и сл. Познавање организације и структуре текста (одломци, елементи кохезије и кохеренције, структура одломка) такође помаже приступнику у разумевању текста.

За успешно решавање задатака вишеструког избора приступник треба након избора одређеног одговора у тексту да пронађе одговарајуће аргументе.

За успешно решавање задатака повезивања приступник треба пажљиво да прочита натукнице (*prompts*) и потражи у тексту/текстовима кључне речи или фразе које повезују натукнице и текст/текстове.

За успешно решавање задатака допуњавања приступник треба пажљиво да прочита текст и обрати пажњу на реченице/речи испред и иза празнине, а након тога треба да одлучи која реч смислено и граматички најбоље попуњава празнину у тексту. Одговори на задатке отвореног типа морају да буду правописно тачно написани.

За успешност у испитној целини *Читање* није потребно да се разумеју све речи и граматичке структуре. Потребно је да се разумеју кључне речи и одвоје битне од небитних информација.

Приступнику такође треба да се скрене пажња на правилну расподелу времена за решавање

појединих задатака. Никако не би смело да се догоди да приступник нема довољно времена за решавање свих задатака јер је превише времена утрошио на решавање појединог задатка.

Како бити успешан у вештини читања?

Приступнику се саветује:

- пажљиво читање упутстава за сваки задатак
- пажљиво читање текста/текстова и питања у одређеном задатку
- примена одговарајуће стратегије за поједину врсту задатка
- решавање задатака које нису решили током првог читања
- пажљиво означавање одговора на листу за одговоре и уписивање одговора у испитну књижицу у задацима у којима је то потребно.

2.7.2. Вештина писања

Вештина писања темељи се на неколико принципа важних за њено успешно подучавање. Приступник треба да развија навику писања, односно што више и чешће увежбава писање разних врста текстова. Важно је да се након сваког задатка приступнику да повратна информација о успешности његовог рада. С обзиром да је давање повратне информације врло захтеван и дуготрајан посао, свакако треба да се размисли и о могућности да си повратну информацију приступници дају међусобно, што се показало изузетно делотворним.

Приступник треба да обрати посебну пажњу на читање и рашчлањивање задатка. Неиспуњавање и дела задатка може значајно да умањи приступникову успешност у испитној целини *Писање*.

Велики број приступника треба помоћ у планирању писаних радова јер врло често нису уверени у

сврховитост тога планирања. Приступнику треба да се укаже на повезаност планирања и успешности обављања задатка. Анализа неколико примера може врло успешно да појасни ту повезаност.

Приступник такође треба да се упозори на нужност провере и евентуалних исправака пре предаје завршне верзије рада. Рад у паровима и међусобно коментарисање радова током увежбавања показало се врло делотворном методом. Корисно је да се приступнику ограничи време за решавање задатка. Правилно распоређивање времена један је од кључних фактора за успех у испитној целини *Писање*.

Како бити успешан у вештини писања?

Приступнику се саветује:

- пажљиво читање упутстава за задатак
- размишљање о заданој теми и записивање неких идеја
- организовање идеја и писање концепта задатка у натукницама
- писање целовитог текста задатка
- читање текста и провера да ли је задатак у потпуности обављен
- поновно читање текста и провера јесу ли задовољени остали критеријуми према скали за оцењивање.

ПРЕ ИСПИТА

1. Прочите скалу за оцењивање.

- Скала за оцењивање показује шта оцењивач вреднује у кратком саставу.
- Можете је наћи у Каталогy.³¹
- Има два критеријума: *Извршење задатка* и *Језик*.

³¹ в. поглавље *Опис бодовања – Вредновање испитне целине Писање*

2. Прочите задатак у проведеним испитима.

Проведене испите државне матуре из Енглеског језика можете наћи на интернет страници Националног центра за вањско вредновање образовања (www.ncvvo.hr).

А. У упутствима пише: **Read this message from... Write a reply. Answer all the questions.**

Проверите јесте ли одговорили на сва питања. Ако одговорите само на два питања, нећете моћи да добијете више од 7 бодова за Ваш састав. Ако одговорите само на једно питање, нећете моћи да добијете више од 4 бода за Ваш састав.

В. Скала за оцењивање тражи **јасне одговоре.**

Ако одговори нису јасни, изгубићете бодове за Ваш састав, нпр. ако је питање: *Where will you go on Saturday?*, јасан је одговор: *I will go to the cinema with some friends*, а нејасан је: *I will go out with some friends*.

Ако питање садржи два дела: *What's your favourite time of year and why?*, јасан је одговор: *I like summer best because of the long holiday*, а нејасан је: *My favourite time of year is summer. It's great*.

Одговори морају бити и лако разумљиви да би били тачни, нпр. ако је питање: *What will you do on Saturday?*, јасан је одговор: *I will go shopping on Saturday.*, а нејасан: *I go shopping on Saturday.*

С. У упутствима пише: **Write 50-70 words.**

Немојте да напишете мање речи јер ћете изгубити бодове. **Немојте** да напишете више речи јер ризикујете да напишете нешто што није повезано са задатком или понављате већ речено због чега ћете изгубити бодове. Понављања укључују преписивање реченица из текста задатка или испитне целине *Читање* или набрајање властитих

имена (*I was in Spain and went to some cities, like Barcelona, Madrid, Cordoba, Sevilla!*). Почетни и завршни поздрави не убрајају се у збир речи.

3. Прочите примере састава и коментаре.

Примере кратких састава и коментаре можете да нађете на интернет страници³² Националног центра за вањско вредновање образовања (www.ncvvo.hr). На темељу тих примера можете да видите колики су број бодова добили кратки састави за критеријум на скали за оцењивање уз образложење. Учите из туђих грешака.

4. Вежбајте.

Одаберите неколико порука и напишите одговоре. Избројте речи да добијете представу о томе шта можете да кажете у 50 до 70 речи.

КАДА ИСПИТ ПОЧНЕ

5. Пажљиво прочитајте задатак.

- На која три питања морате да одговорите?

ПРЕ НЕГО ШТО ПОЧНЕТЕ ДА ПИШЕТЕ КРАТКИ САСТАВ

6. Планирајте свој одговор.

- Забележите шта можете да кажете о сваком питању.
- Размислите како можете јасно да одговорите на свако питање.
- Размислите како можете да разрадите своје одговоре.
- Размислите који ће вокабулар и структуре најпримереније и најтачније изразити Ваше мисли.

³² Објављени су у повезници *Додатак испитном каталогу* 2010/2011. године.

ДОК ПИШЕТЕ КРАТКИ САСТАВ

7. Пазите на рукопис.

Читак рукопис помаже оцењивачу и оставља добар утисак. Размислите шта ћете написати, а затим то напишите, али не пребрзо.

НАКОН ШТО СТЕ НАПИСАЛИ КРАТКИ САСТАВ

8. Проверите вокабулар и граматику.

- Проверите вокабулар.

Имате ли правописних грешака (нпр. *really* уместо *really*, *pleanty* уместо *plenty*, *god* уместо *good*)?

Проверите јесте ли заборавили преписати неку реч с листа за концепт на лист за уредно писање.

- Проверите граматику.

Имате ли грешке у конгруенцији између субјекта и предиката (нпр. *they has; it were*)? Јесте ли додали наставак *-s/-es* на глаголе у 3. лицу једине за глаголско време Present Simple? Јесу ли глаголска времена тачна (творба, употреба)?

2.7.3. Вештина слушања

Вештина слушања темељи се на неколико принципа важних за њено успешно поучавање. Приступник треба да увежбава задатке слушања што више и чешће радом у разреду. Важно је да се помаже приступнику да се одговарајуће припреми за задатке и развија код њега свест о корисности понављања слушања звучних записа.

Приступници врло често сматрају испитну целину *Слушање* тежим делом целокупног испита. Стога

је изузетно важно од самог почетка да се гради вера приступника у властите способности и успех на испиту. То се првенствено постиже развијањем свести о томе шта се од приступника очекује у испитној целини *Слушање* (*шта се испитује?*³³) и о врстама задатака (*како се испитује?*³⁴) којима се испитује вештина слушања.

Приступник треба да се упозори на нужност пажљивог читања упутстава пре решавања задатака. Такође треба да га се упозори да је време предвиђено за читање упутстава изузетно важно за успешно решавање задатака. Упутства садржавају битне информације о теми коју ће приступник слушати и о томе шта се од њега очекује у поједином задатку.

Приступнику свакако треба да се скрене пажња да разумевање сваке речи током слушања није потребно. Приступник мора да обрати пажњу само на оне информације које су кључне за разумевање.

Како бити успешан у вештини слушања?

Приступнику се саветује:

- пажљиво читање упутстава и текста сваког задатка
- да, ако не одговори на неко питање, настави да решава идућа питања и да током другог слушања покуша да одговори на питања која није решио током првог слушања
- пажљиво означавање одговора на листу за одговоре.

³³ в. поглавље *Образовни исходи*

³⁴ в. поглавље *Структура испита*

3. Додаци

3.1. Граматичке структуре за ВИШИ НИВО ИСПИТА³⁵

1. Именице

- Types: common/proper nouns, concrete/abstract nouns, collective nouns
- Number: singular/plural (regular – irregular) countable/uncountable nouns
- Genitive: 's, s', phrase of, double genitive

2. Заменице

- Personal pronouns
- Reflexive and Emphatic pronouns
- Possessive pronouns
- Demonstrative pronouns
- Impersonal pronouns
- Interrogative pronouns
- Indefinite pronouns
- Relative pronouns

3. Придеви

- Types: opinion and factual adjectives
- Possessive adjectives
- Demonstrative adjectives
- Quantitative adjectives
- Participle adjectives: -ing and -ed
- Adjectives used as nouns (the + adjective)
- Comparison of adjectives (regular, irregular)

³⁵ Тематски садржаји које приступник из средњих стручних школа треба да додатно обради како би могао успешно да положи испит на вишем нивоу означени су сивом бојом.

- Comparison of Equality (as/so... as)
- Comparative and superlative structures: less, least; much / a bit / far / any + comparative; comparative + and + comparative; the + comparative...
- Order of adjectives

4. Прилози

- Types: manner, place, time (definite, indefinite), frequency, degree
- Comparison of adverbs (regular, irregular)
- Position of adverbs

5. Чланови

- Indefinite
- Definite
- Zero

6. Бројеви

- Cardinal
- Ordinal

7. Предлози

- Time
- Place
- Movement
- Instrument

Cause

8. Везници

- Co-ordinating:
 - expressing addition (and)
 - expressing alternative (or)

• Subordinating:

- expressing time (when, before, etc.)
- expressing place (where, etc.)
- expressing cause (because, as, etc.)
- expressing purpose (in order that, so that, etc.)
- expressing effect (as a result, so, etc.)
- expressing condition (if, unless, etc.)
- expressing concession (although, even though, etc.)
- expressing contrast (but, yet)

9. Глаголи

Classes of verbs: full (lexical) verbs, auxiliary verbs, modal verbs

Auxiliary verbs

be, do, have (have got)

Modal verbs

can, could, may, might, shall, will, should, would, ought to, must, have (got) to, mustn't, need, needn't (ability, permission, (polite) request, offer, obligation, permission, prohibition, necessity, lack of necessity, advice, suggestion; possibility/probability in the present/future and past)

Tense system

- Time: present, past, future
- Aspect: simple, continuous, perfect
- Voice: active, passive

Causative *have/get*

Tenses

- Present Simple
- Past Simple
- Present Continuous
- Past Continuous
- Present Perfect Simple
- Present Perfect Continuous
- Past Perfect Simple
- Past Perfect Continuous
- Future Forms: will/shall, be going to, Present Simple and Present Continuous for future, Future Continuous, Future Perfect Simple

Questions

- Yes/No questions
- Wh-questions
- Subject/Object questions
- Negative questions
- Question Tags
- Indirect questions

Phrasal verbs

Verb patterns

- Infinitives (with and without TO)
- Gerund

Reported Speech

Reported statements/questions/commands, requests, suggestions, etc.

10. Синтакса

- Simple sentences
- Complex sentences:

1 Relative clauses:

defining, non-defining

2 Adverbial clauses:

time, cause, effect, purpose,
concession, contrast, manner

3 Conditional clauses: types 0, 1, 2, 3

Mixed conditionals

- Expressing wishes/hypothesis
- Emphatic structures: Cleft sentences, Inversion

11. Творба речи

- prefixes, suffixes

12. Интерпункција

- Capital letters, full stop, comma, colon, semi-colon, question mark, exclamation mark, apostrophe and quotation marks

3.2. Граматичке структуре за

ОСНОВНИ НИВО ИСПИТА³⁶

1. Именице

- Types
- Number: singular/plural (regular – irregular)
- Genitive: 's, s', phrase of

³⁶

Наведене граматичке структуре односе се на све делове испита из Енглеског језика на основном нивоу.

2. Заменице

- Personal pronouns
- Possessive pronouns
- Demonstrative pronouns
- Interrogative pronouns
- Relative pronouns
- Reflexive pronouns
- Indefinite pronouns

3. Придеви

- Possessive adjectives
- Demonstrative adjectives
- Quantitative adjectives
- Participle adjectives: -ing and -ed
- Comparison of adjectives (regular, irregular)
- Comparison of Equality (as/so... as)
- Order of adjectives

4. Прилози

- Types: place, time (definite, indefinite), manner, frequency, degree

5. Чланови

- Indefinite
- Definite
- Zero

6. Бројеви

- Cardinal
- Ordinal

7. Предлози

- Time
- Place
- Movement
- Cause

8. Везници

- and, yet, or, so, when, until, since, if, although, etc.

9. Глаголи

Auxiliary verbs

be, do, have

Modal verbs

can, could, may, must, have to, shall, will, should, would, need

Tense system

- Voice: active, passive

Tenses

- Present Simple
- Past Simple
- Present Continuous
- Past Continuous
- Present Perfect Simple

- Present Perfect Continuous
- Future Forms: will/shall, be going to
- Present Simple and Present Continuous for future

Questions

- Yes/No questions
- Wh-questions

Phrasal verbs

Verb patterns

- -ing forms
- Gerund

Reported Speech

10. Синтакса

- Simple sentence
- Compound sentence (word order)
- Complex sentences:
 - Conditional clauses: types 1, 2
 - Relative clauses

11. Творба речи

- prefixes, suffixes, compounds, derivatives

3.3. Скала за оцењивање задатka есеја на енглеском језику (виши ниво)

POINTS	TASK COMPLETION	COHERENCE AND COHESION	VOCABULARY	GRAMMAR
5	<ul style="list-style-type: none"> All parts of the prompt fairly equally developed. Main ideas consistently well supported. 	<ul style="list-style-type: none"> Clear flow of ideas. Effective use of paragraphing and cohesive devices. 	<ul style="list-style-type: none"> Wide range for the task. Minor errors. 	<ul style="list-style-type: none"> Wide range for the task. Minor errors.
4	<ul style="list-style-type: none"> All parts of the prompt developed but unequally. Main ideas generally well supported. 	<ul style="list-style-type: none"> Generally clear flow of ideas. Good use of paragraphing and cohesive devices. 	<ul style="list-style-type: none"> Very good range for the task. Errors do not impede easy understanding. 	<ul style="list-style-type: none"> Good range for the task. Errors do not impede easy understanding.
3	<ul style="list-style-type: none"> One part of the prompt not developed. Main ideas sufficiently supported. / Not all main ideas relevant. 	<ul style="list-style-type: none"> Flow of ideas sometimes unclear. Sufficient use of paragraphing or cohesive devices. 	<ul style="list-style-type: none"> Good range for the task. Errors sometimes impede easy understanding. 	<ul style="list-style-type: none"> Generally uses simple structures. Errors sometimes impede easy understanding.
2	<ul style="list-style-type: none"> Two parts of the prompt not developed. / The essay is largely irrelevant. Main ideas insufficiently supported. Errors cause difficulty in understanding in places. Inappropriate layout. 	<ul style="list-style-type: none"> Flow of ideas often unclear. Limited use of paragraphing or cohesive devices. Errors cause difficulty in understanding in places. 	<ul style="list-style-type: none"> Sufficient range for the task. Errors sometimes cause difficulty in understanding. 	<ul style="list-style-type: none"> Relies on simple structures. Errors sometimes cause difficulty in understanding.
1	<ul style="list-style-type: none"> Insufficient prompt development. / The essay is irrelevant. No clear main idea. Errors frequently cause difficulty in understanding. 	<ul style="list-style-type: none"> Flow of ideas generally difficult to follow. Inadequate use of paragraphing or cohesive devices. Errors frequently cause difficulty in understanding. 	<ul style="list-style-type: none"> Inadequate range for the task. Errors frequently cause difficulty in understanding. 	<ul style="list-style-type: none"> Range is severely restricted. Errors frequently cause difficulty in understanding.
0	<ul style="list-style-type: none"> Generally unintelligible. / Less than 50 words. 	<ul style="list-style-type: none"> Errors generally prevent understanding. 	<ul style="list-style-type: none"> Errors generally prevent understanding. 	<ul style="list-style-type: none"> Errors generally prevent understanding.

Note

If the descriptors within a criterion (*Task Completion, Coherence and Cohesion, Vocabulary, Grammar*) are at different levels, the lower level applies. For example, if vocabulary range is assessed at Band 5 and vocabulary accuracy at Band 4, the essay receives 4 for *Vocabulary*.

A script which scores 2 on *Task Completion* cannot score more than 4 on the other criteria.

A script that scores 1 on *Task Completion* because it is underlength cannot score more than 3 on the other criteria.

A script that scores 1 on *Task Completion* because it is irrelevant, has no clear main idea or causes difficulty in understanding cannot score more than 1 on the other criteria.

A script that scores 0 on *Task Completion* because it is underlength cannot score more than 1 on the other criteria.

Underlength scripts are penalised on *Task Completion* as follows:

160-190 words: 1 point;

130-159 words: 2 points;

100-129 words: 3 points;

50-99 words: 4 points.

The minimum score for this criterion is 0.

Short forms (e.g. *I'm, isn't*) are counted as one word.

The word count does not include repetitions, enumerations and passages copied from the Reading Paper.

3.4. Скала за оцењивање задатка кратког састава на енглеском језику (основни ниво)

TASK COMPLETION
All 3 questions are answered clearly. 3C Maximum points: 10
2 questions answered clearly, 1 unclearly. 2C + 1U Maximum points: 9
Only 2 questions are answered clearly. 2C Maximum points: 7
1 question answered clearly, 2 unclearly. 1C + 2U Maximum points: 6
Only 1 question is answered clearly. 1C Maximum points: 4
3 questions are answered unclearly. 3U Maximum points: 3

POINTS	LANGUAGE
10	Very good range of structures/vocabulary for the task. Fully understandable. Minor errors. Very good range.
9	Very good range. Few errors.
8	Good range of structures/vocabulary. Easy to understand. Few errors. Good range.
7	Good range. Some errors.
6	Sufficient range. Easy to understand. Some errors. Sufficient range.
5	Sufficient range. Serious errors.
4	Restricted range. Difficult to understand in places. Some serious errors. Restricted range.
3	Restricted range. Numerous errors.
2	Severely restricted range. Often difficult to understand. Numerous errors. Severely restricted range.
1	Generally difficult to understand.
0	2U/1U/No questions answered/Irrelevant/Unintelligible.

Note

The *Language* criterion is out of 10, but the final mark depends on the *Task Completion* scale. The *Task Completion* scale states the upper limit a script may receive according to the number of clearly answered questions. C stands for 'clear answer' and U stands for 'unclear answer'.

For example, a script may receive 10 on the *Language* scale, but, if only 2 questions are clearly answered, the final score will be 7, and if only 1 question is clearly answered, the final score will be 4.

In addition, the final mark depends on the number of words of the script.

Underlength scripts are penalised as follows:

43-48 words: 1 point;

35-42 words: 2 points;

less than 35 words: 3 points.

The minimum score is 0.

Short forms (e.g. I'm, isn't) are counted as one word.

Word count

The word count does not include salutations, valedictions, repetitions, enumerations and passages that are irrelevant or copied from the Reading Paper.

